

ŠUMA

HARLAN KOBEN

Prevela
Dubravka Srećković Divković

■ Laguna ■

PROLOG

VIDIM OCA SA ONIM AŠOVOM.
Licem mu liju suze. Iz dubine pluća pa između usana silovito izbija jeziv grlen jecaj. Otac diže ašov i udara u tle. Sečivo raskida zemlju kao vlažno meso.

Meni je osamnaest godina i to mi je najživlje sećanje na oca: u šumi, sa tim ašovom. Ne zna da ga posmatram. Krijem se iza stabla dok on kopa. To radi jarnosno, kao da ga je zemlja razljutila pa sad hoće da joj se sveti.

Nikada dosad nisam video oca gde plače, čak ni kad mu je umro rođeni otac, niti pak kad je majka pobegla i ostavila nas, niti kad je prvi put čuo šta je bilo s mojom sestrom Kamilom. Ali sada plače. Plače bez stida. Suze mu se u slapovima, nesputano, rone niz lice. Jecaji odjekuju među drvećem.

Prvi put ga tako uhodim. Subotom se uglavnom pretvara kako ide na pecanje, ali ja u to nikad nisam istinski poverovao. Mislim da sam uvek znao da mu je tajno odredište ovo mesto, ovo strašno mesto.

Jer pokatkad je odredište i meni.

Stojim iza stabla i posmatram ga. To ću raditi još osam puta. Nikad ga ne prekidam. Nikad se ne razotkrivam. Mislim da ne

zna da sam tu. Zapravo sam u to siguran. A onda, jednoga dana, zaputivši se ka kolima, otac će me suvih očiju pogledati i reći: „Danas ne, Pole. Danas idem sam.“

Posmatram ga kako se odvozi. Odlazi u tu šumu poslednji put.

Na samrtnoj postelji, gotovo dve decenije potom, otac me hvata za ruku. Pod jakim je lekovima. Ruke su mu hrapave i žuljevite. Čitavog života njima se služio, čak i onih zlatnih godina u jednoj zemlji koja više ne postoji. Imao je sirovu spoljašnjost, sva mu je koža bila spečena i tvrda, maltene kao nekakav kornjačin oklop. Raspinju ga neopisivi telesni bolovi, ali suza nema.

Samo sklapa oči i trpi.

Otac mi je uvek ulivao osećaj sigurnosti, pa tako čak i sad, iako sam odrastao i imam sopstveno dete. Pre tri meseca, dok je još bio pri snazi, izašli smo u jedan bar. Izbila je tuča. Otac je stao pred mene, spreman da se dohvati sa svakim ko mi pride. I dan-danas. Eto kako je to.

Posmatram ga u postelji. Razmišljam o onim danima u šumi. Razmišljam o tome kako je kopao, kako je na kraju prestao, kako sam mislio da je odustao kad je majka otišla.

„Pole?“

Otac je odjednom usplahiren.

Imam želju da ga molim da ne umre, ali to ne bi bilo pravo. I pre sam mu dolazio. Stanje se ne popravlja, ni za koga.

„Dobro je, tata“, kažem mu. „Sve će biti dobro.“

On se ne smiruje. Pokušava da sedne. Hteo bih da mu pomognem, ali on me odguruje. Gleda me duboko u oči i ja nazirem bistrinu, ili je možda posredi jedna od onih obmana u koje na kraju sami sebe ubedimo. Poslednja, lažna uteha.

Jedna suza mu se otkida iz oka. Posmatram je kako mu polako klizi niz obraz.

„Pole“, kaže mi moj otac, sa još snažnim ruskim izgovorom u glasu. „I dalje moramo da je nađemo.“

„I hoćemo, tata.“

Ponovo mi proverava lice. Klimam glavom, umirujem ga. Ali čini mi se da on ne traži umirenje. Prvi put mi se čini da traži krivicu.

„Jesi li znao?“, pita, a glas mu je jedva čujan.

Osećam kako mi čitavo telo podrhtava, ali ne trepćem, ne odvracam pogled. Pitam se šta li vidi, u šta veruje. No to nikad neću znati.

Jer tada, upravo tada, moj otac sklapa oči i umire.

PRVO POGLAVLJE

Posle tri meseca

SEDEO SAM U SALI ZA FIZIČKO OSNOVNE ŠKOLE i posmatrao svoju šestogodišnju kćer Karu kako nervozno održava ravnotežu na gredi, odignutoj od poda možda deset centimetara, ali kroz nepun sat gledaću lice mučki ubijenog čoveka.

Niko zbog toga ne bi trebalo da se sablažnjava.

S godinama sam, na najstrašnije moguće načine, naučio da je klimav taj zid između života i smrti, između najizuzetnije lepote i nepojmljive ružnoće, između najnevinije pozornice i jezive klanice. Dovoljan je puki časak da proleliš kroz njega. Jednog trena život deluje kao idila. Sediš bezazleno u sali za fizičko osnovne škole. Tvoja se ćerčica vrti. Glas joj je malo ošamućen. Oči su joj zatvorene. Na licu joj vidiš izraz njene majke, onaj s kojim je imala naviku da sklapa oči i osmehuje se, i prisećaš se koliko je uistinu klimav taj zid.

„Kope?“

Bila je to moja svastika Greta. Okrenuo sam se ka njoj. Greta me je posmatrala sa uobičajenom brigom. Osmehnulo sam se da joj je razvejem.

„O čemu razmišljaš?“, prošaputala je.

Znala je. No svejedno sam slagao.

„O portabl kamera“, rekao sam.

Ostali roditelji bili su zauzeli sve stolice na sklapanje. Stajao sam pozadi, prekrštenih ruku, naslonjen na cementni zid. Nad vratima su visila istaknuta pravila, a na sve strane bile su raštrkane one nesnosno zašećerene krilatice pune nadahnuća, u stilu: „Nemoj mi reći da je nebo granica kad na Mesecu ima čovečjih stopa“. Stolovi za užinu bili su sklopljeni. Naslonio sam se uz njih, osećajući hladnoću čelika i metala. Sale u osnovnim školama ni za trun se ne menjaju iako mi starimo. Samo kao da se smanjuju.

Pokazao sam rukom na roditelje. „Ovde ima više kamera nego dece.“

Greta je klimnula glavom.

„A i ti roditelji, sve živo snimaju. Mislim, doslovno sve živo. Šta s time rade? Da li neko stvarno to gleda opet od početka do kraja?“

„A ti ne gledaš?“

„Radije bih se porađao.“

Na ovo se osmehnula. „Ne“, reče, „ne bi, bogme.“

„Dobro, de, možda i ne bih, ali zar nismo svi odrasli uz Em-Ti-Vi? Hitri rezovi. Brojni uglovi. Ali da snimaš samo ovako klot, da tome podvrgavaš blaženo nesvesnog prijatelja ili nekog iz porodice...“

Otvoriše se vrata. Istog časa kad su ta dvojica koraknula u salu, znao sam da su policajci. Sve i ako nisam imao neko preterano iskustvo, ipak sam ja okružni tužilac okruga Esekse, gde spada i prilično nasilan grad Njuark, pa bih morao znati. Televizija zaista neke stvari ne prikazuje kako treba. Način na koji se odeva većina policajaca, recimo; pa ni očevi u budžovanskom predgrađu Ridžvudu ne oblače se tako! Ne udevamo

se u svečana odela kad dolazimo da gledamo svoje klince kako izvode kao bajagi gimnastiku. Dolazimo u somotu ili teksasu, sa džemperom na ve-izrez preko majice. A ova dvojica su bila u odelima koja su im stajala kao tuđa, nekakve smeđe nijanse koja je mene podsećala na iverje posle oluje.

Nisu se osmehivali. Oči su im skenirale salu. Poznavao sam se s većinom policajaca u našem području, ali ove tipove nisam znao. To me i jeste uznemirilo. Kao da nešto nije bilo u redu. Znao sam da ništa nisam uradio, naravno, ali u stomaku mi je ipak malo zatreptalo: „Nevin sam, ali se svejedno osećam krivim.“

Moja svastika Greta i njen Bob imali su troje dece. Najmlađa, Medison, imala je šest godina i išla u odeljenje s mojom Karom. Greta i Bob su mi bili neverovatna pomoć. Kad je umrla moja Džejn, Gretina sestra, doselili su se u Ridžvud. Greta tvrdi kako su to i ovako i onako nameravali. Ja sumnjam u tu izjavu. Ali toliko sam zahvalan da ne pravim pitanje. Ni da zamislim ne mogu na šta bi mi život ličio bez njih.

Obično drugi očevi stoje pozadi sa mnom, ali kako je ovo bio dnevni događaj, veoma ih je malo prisustvovalo. Obožavaju me sve majke, sem one jedne što me je upravo streljala očima preko kamere zato što je čula moje čantranje protiv snimanja. Ne obožavaju me zbog mene, razume se, već zbog moje priče. Žena mi je umrla pre pet godina i ćerku odgajam sam. U gradu ima i drugih samohranih roditelja, većinom razvedenih majki, ali meni nevideno popuštaju. Ukoliko zaboravim da napišem poruku, ili ako dođem po ćerku sa zakašnjenjem, ili je pustim da jede stojeći za pultom, druge majke ili žene iz školske službe uskaču i pripomažu. Njima je moja muška bespomoćnost slatka. Kad bilo šta slično uradi neka samohrana majka, onda je ona nemarna i zna se šta joj sleduje, nipodaštavanje superiornih mama.

Deca su se i dalje premetala ili kršila, zavisno od toga kako je ko rad da to gleda. Ja sam posmatrao Karu. Znala je opasno da se koncentriše i sasvim se lepo snalazila, ali podozreo sam da je na oca povukla slabu koordinaciju. Bile su tu, kao ispomoc, srednjoškolke iz gimnastičkog tima. Bile su starije, imale su možda sedamnaest-osamnaest godina. Ona što je motrila na Karu dok je izvodila pokušaj koluta ličila mi je na moju sestru. Na moju sestru Kamilu koja je nastradala kad je bila otprilike tih mladih godina, a mediji mi nikada ne dozvoljavaju da na to zaboravim. No možda je to i dobro.

Sestra bi mi se sad bližila četrdesetoj, u najmanju ruku bi bila vršnjakinja većini ovih majki. Čudno je tako o tome razmišljati. Ja Kamilu zauvek vidim kao šiparicu. Teško je zamisliti gde bi sad bila, gde bi sad trebalo da jeste, kad bi sedela na nekoj od tih stolica, sa spetljanim, srećnim, zabrinutim, pre svega majčinskim osmehom na licu, dok snima li snima svoj podmladak. Pitam se kako bi izgledala danas, ali ponovo vidim samo tu šiparicu koja je umrla.

Može delovati da sam donekle opsednut smrću, ali ogromna je razlika između ubistva moje sestre i prerane smrti moje žene. Prva smrt, sestrina, usmerila me je ka mome trenutnom poslu i putanji karijere. Protiv te nepravde mogu da se borim u sudnici. I borim se. Nastojim da svet načinim bezbednijim, nastojim da one koji bi druge povredili strpam iza rešetaka, nastojim da drugim porodicama pružim nešto što moja porodica nikada nije uistinu dobila, a to je konačno zatvaranje slučaja.

Posle te druge smrti, ženine, našao sam se bespomoćan i sjeban, i šta god sada radio, nikad neću moći da ispravim stvar.

Direktorka je zalepila onaj bajagi brižan osmeh na karminom nacapana usta pa se zaputila ka policajcima. Uvukla ih je u razgovor, ali ni jedan ni drugi nisu je čak ni pogledali. Posmatrao sam im oči. Kad je viši policajac, izvesno glavni, stigao do

moga lica, zastao je. Ni on ni ja se načas nismo mrdali. Najneprimetnije je naherio glavu, dajući mi znak da izađem iz tog bezbednog utočišta smeha i premetanja. Jednako neprimetno sam klimnuo glavom.

„Kuda ćeš“, upita me Greta.

Ne volim da zvučim surovo, ali Greta je bila ona ružnija sestra. Ličile su, ona i moja ljupka mrtva nevesta. Videlo se da su od istih roditelja. Ali sve što je kod moje Džejn delovalo čulno, kod Grete naprosto nije stajalo kako treba. Moja žena je imala malo duži nos zbog koga je odnekud izgledala još seksualnije. Greta ima dugačak nos koji deluje, kako da kažem, veliko. Oči moje žene, široko razmaknute, stvarale su neku egzotičnu privlačnost. Greti taj isti široki razmak daje donekle reptilski izgled.

„Nisam ni ja siguran“, odgovorih.

„Posao?“

„Možebiti.“

Osvrnula se ka ona dva po-svoj-prilici-policajca, a onda opet k meni. „Nameravala sam da vodim Medison u *Frendli* na ručak. Hoćeš da povedem Karu?“

„Svakako, to bi bilo super.“

„Mogu i da svratim po nju posle časova.“

Klimnuo sam glavom. „I to bi bila pomoć.“

Greta me je tad nežno poljubila u obraz, što retko radi. Ja sam se zaputio napolje. Za mnom su se razlegali talasi dečjeg smeha. Otvorio sam vrata i stupio u hodnik. Ona dva policajca pošla su za mnom. Ni školski hodnici se nikada nešto posebno ne menjaju. Imaju onaj eho maltene kao u avetinjskim kućama, neku čudnu polutišinu i slab ali jasno prepoznatljiv miris koji ujedno i smiruje i uzbuđuje.

„Vi ste Pol Kopland?“, upitao je onaj viši.

„Da.“

Pogledao je u svog nižeg partnera. Niži je bio gojazan, nije mu se video vrat. Glava mu je imala oblik bloka od šljake. I koža mu je bila hrapava, pa je doprinosila tom prividu. Iza ugla naiđe odeljenje đaka, možda četvrtaka. Svi su od napora bili zajapureni. Verovatno su upravo dolazili sa igrališta. Prošli su pored nas, a za njima izmrcvarena učiteljica. Uputila nam je namučen osmeh.

„Možda bi trebalo da popričamo napolju“, kaza onaj viši.

Slegoh ramenima. Pojma nisam imao šta može biti posredi. Jesam imao masku nevinoga, ali i iskustvo i znanje da s policajcima nikada ništa nije onako kako izgleda. Ovo se nije ticalo krupnog slučaja koji je ispunjavao novinske naslove, a na kom sam trenutno radio. Da jeste to, zvali bi me na kancelariju. Dobio bih poruku na mobilni ili na blekberi.

Ne, ovi su ovde bili zbog nečega drugog, nečega ličnog.

I ponovo sam znao da nisam uradio ništa što ne treba. Ali nagledao sam se svojevremeno svakojakih osumnjičenih, i svakojakih reakcija. Da se iznenadiš. Na primer, kad policija drži glavnog osumnjičenog u pritvoru, često ga pred kraj ostavi satima zaključanog u sobi za saslušanja. Pomislio bi čovek da će se krivci peti po zidovima, ali većinom biva suprotno. Najviše se uzvrpolje i uznemire nevini. Pojma nemaju zašto su tu niti šta je policija greškom pomislila da su uradili. Krivci često zadremaju.

Stali smo napolju. Sunce je bleštalo. Onaj viši žmirnu i diže dlan da natkrili oči. Šljaka Blok nikome nije pružao takvu satisfakciju.

„Ja sam detektiv Taker Jork“, reče onaj viši. Izvadi na to značku, a onda pokaza u pravcu Šljaka Bloka. „Ovo je detektiv Don Dilon.“

I Dilon izvadi značku. Pokazaše mi obeležja. Ne znam zašto to rade. Koliko je uopšte teško falsifikovati ta čuda? „Izvolite?“, progovorih.

„Imate li nešto protiv toga da nam kažete gde ste bili sinoć?“, upita Jork.

Na takvo pitanje trebalo je da zatrešte sirene. Trebalo je da ih istog časa podsetim na to ko sam, te da neću odgovoriti ni na jedno pitanje bez prisustva advokata. Ali ja sam advokat. I to opasno dobar. A kad sâm sebe zastupaš, to te, dabome, pravi glupljim nego da je obrnuto. I ja sam čovek. Kad te nabode policija, čak i ako imaš iskustvo kao što je moje, želiš da im se umiliš. Ne možeš se odupreti tom osećanju.

„Bio sam kod kuće.“

„Može li neko to da potvrdi?“

„Moja ćerka.“

Jork i Dilon osvrnuše se ka školi. „To je ona mala što se tamo premetala?“

„Da.“

„Još neko?“

„Ne bih rekao. O čemu je reč?“

Sav razgovor obavljao je Jork. Oglušio se o moje pitanje. „Poznajete li izvesnog Manola Santijaga?“

„Ne.“

„Jeste li sigurni?“

„Prilično siguran.“

„Zašto samo prilično?“

„Znate li vi ko sam ja?“

„Aha“, kaza Jork. Zatim se nakašlja u pesnicu. „Da ne biste možda da kleknemo ili da vam poljubimo prsten, ili šta već?“

„Nisam na to mislio.“

„E pa lepo, onda se razumemo.“ Nije mi se svideo ovakav stav, ali sam se manuo ćorava posla. „Dakle, zašto ste samo 'prilično sigurni' da ne poznajete Manola Santijaga?“

„Hoću reći da mi ime nije poznato. Ne bih rekao da ga poznajem. Ali može biti neko kome sam bio tužilac, ili je pak

on bio svedok u nekom mom slučaju, ili sam ga, do đavola, pre deset godina upoznao na nekom dobrotvornom skupu.“

Jork klimnu glavom, bodreći me da nastavim da trtljam. Oćutao sam.

„Imate li nešto protiv toga da pođete s nama?“

„Kuda?“

„Neće vam oduzeti mnogo vremena.“

„Neće oduzeti mnogo vremena“, ponovih. „To mi ne zvući kao neko mesto.“

Policajci se naćas zgledaše. Ja sam nastojao da izgledam kao da neću popustiti.

„Sinoć je ubijen izvesni Manolo Santijago.“

„Gde?“

„Leš mu je bio na Menhetnu. U oblasti Vašington hajtsa.“

„A kakve to veze ima sa mnom?“

„Mislili smo da biste možda bili u stanju da pomognete.“

„Kako da pomognem? Već sam vam rekao. Ne poznajem ga.“

„Vi ste rekli“ – Jork se tobož podsećao gledajući u beležnicu, ali to je bilo samo efekta radi; ništa nije zapisao dok sam ja govorio – „kako ste ’prilićno sigurni’ da ga ne poznajete.“

„Onda sam siguran. U redu? Siguran sam.“

Sklopio je beležnicu s teatralnim zamahom. „Gospodin Santijago je poznavao vas.“

„Otkud to znate?“

„Radije bismo da vam pokažemo.“

„A ja bih radije da mi kažete.“

„Gospodin Santijago je“ – Jork je oklevao kao da rućno bira narednu reć – „imao kod sebe izvesne predmete.“

„Predmete?“

„Da.“

„Možete li malo određenije?“

„Predmete“, reće on, „koji ukazuju na vas.“

„Ukazuju na mene kao šta?“

„Ti si gos’n O. T.?“

Konaćno je progovorio i Dillon Šljaka Blok.

„To znaći okružni tužilac“, rekoh.

„Zabole me.“ Pokrenuo je masivni vrat i upro mi prst u grudi. „Stvarno mi već postaje puna ona stvar tebe.“

„Pardon?“

Dillon mi se unese u lice. „Je l’ mi tebi izgledamo kao da smo došli po smrdljive ćasove iz jezika?“

Mislio sam da mu je pitanje retorićko, ali on je ćekao. Na kraju rekoh: „Ne.“

„Onda me slušaj. Imamo mrtvacu. Tip je s tobom i te kako povezan. Hoćeš li da pođeš i pomogneš da se to raćisti, ili bi da se još igraš tih igrica reći zbog kojih deluješ sumnjiv kao crni đavo?“

„Znate li vi s kim razgovarate, detektive?“

„S likom koji se kandiduje za viši položaj, pa ne bi voleo da ovo iznesemo direktno u štampu.“

„Vi to meni pretite?“

Umeša se Jork. „Niko nićim ne preti.“

Ali Dillon me jeste ćaćnuo u živo meso. Taćno je bilo da je moje naimenovanje još samo privremeno. Moj prijatelj, trenutni guverner Države vrtova*, postavio me je za vršioća dućnosti okružnog tužioća. Ozbiljno se prićalo i o mojoj kandidaturi u Kongres, možda ćak i za neko prazno mesto u Senatu. Slagao bih kad bih rekao da nemam politićkih ambicija. Skandal pa ćak i senćica laćnog skandala ne bi mi nimalo koristili.

„Ne vidim kako mogu da vam pomognem“, rekoh.

„Moćda ne možeš, a moćda i možeš.“ Dillon obrte svoj šljaka blok. „Ali želiš da pomogneš ukoliko si u mogućnosti, zar ne?“

* Svaka amerićka država ima i svoj nećvanićni naziv. Država vrtova je Nju Džerzi. (Prim. prev.)

„Naravno“, potvrdih ja. „Hoću reći, ne bih da vam ona stvar bude punija nego što mora.“

Na to se zamalo pa osmehnuo. „Onda ulazi u kola.“

„Danas po podne imam važan sastanak.“

„Dotle te vraćamo.“

Očekivao sam olupani ševrolet kapris, ali kola su bila odličan ford. Seo sam pozadi. Moji novi prijatelji seli su napred. Tokom vožnje nismo razgovarali. Na Vašingtonskom mostu bilo je zagušenje, ali mi smo samo odvrnuli sirenu i prokliznuli kroz gužvu. Kad smo se našli na menhetnskoj strani, Jork je progovorio.

„Mišljenja smo da bi Manolo Santijago moglo biti lažno ime i prezime.“

Ja izustih: „A-ha“, pošto nisam znao šta drugo da kažem.

„Znate, nemamo konačnu identifikaciju žrtve. Našli smo ga sinoć. Vozačka mu glasi na ime Manolo Santijago. Proverili smo. Izgleda da mu to nije pravo ime. Uzeli smo otiske. Nismo našli nijedne koji se poklapaju. I tako ne znamo ko je on.“

„Pa ste mislili da ću ja znati?“

Nisu se potrudili da odgovore.

Jorkov glas je bio vedar kao prolećni dan. „Vi ste udovac, gospodine Koplände, je li tako?“

„Tako je“, rekoah ja.

„Sigurno je grbavo kad sam odgajaš dete.“

Ništa ne kazah.

„Žena vam je imala rak, ako smo dobro razumeli. Aktivno ste uključeni u neku organizaciju koja traži lek.“

„A-ha.“

„Svaka čast.“

A oni to kao ne znaju.

„Sigurno vam je ovo čudno“, kaza Jork.

„Kako to mislite?“

„Što ste na kontra strani. Obično ste vi taj koji postavlja pitanja, ne odgovarate na njih. Sigurno vam je malčice neobično.“

Osmehnuo se u retrovizor.

„Hej, Jork?“, rekoah ja.

„Molim?“

„Da nemate kod sebe neki program predstave?“, upitah.

„Šta?“

„Program predstave“, rekoah. „Da vam vidim ranija dostignuća, znate već, pre nego što mi odglumite tu priželjkivanu ulogu Dobrog policajca.“

Jork se na to zacereka. „Samo kažem da jeste sve to čudno. Mislim, je li vas nekad pre ispitivala policija?“

Bilo je to trik-pitanje. Naravno da su znali. Kad sam imao osamnaest godina, bio sam brigadir u letnjem kampu. Četvoro kampera – Gil Perez i njegova devojka Margot Grin, te Dag Bilingam i njegova devojka Kamila Kopländ (iliti moja sestra) – jedne kasne noći su se išunjali u šumu.

Nikad ih više niko nije video. Samo su dva leša uopšte i nađena. Sedamnaestogodišnja Margot Grin nađena je prerezanog grla na manje od sto metara od kampa. Dag Bilingam, takođe sedamnaestogodišnjak, nađen je na osamsto metara. Imao je nekoliko ubodnih rana, ali uzrok smrti je takođe bilo prerezano grlo. Tela ovo drugo dvoje, Gila Pereza i moje sestre Kamile, nikada nisu našli.

Taj slučaj je ispunio naslovne strane svih novina. Vejn Stju-bens, bogatunski sin i brigadir u kampu, uhvaćen je dve godine nakon toga, posle svog trećeg leta terora – ali tek pošto je ubio najmanje još četvoro klinaca. Prozvali su ga „Letnji Koljač“, što je baš jeftin nadimak. Vejnove sledeće dve žrtve nađene su u blizini muškog kampa u Manciju u Indijani. Naredna je bila u jednom od onih mešovitih kampova, u Vajeni u Virdžiniji. Poslednja žrtva je bila u sportskom kampu u Pokonosu.

Većini je bilo prerezano grlo. Svi su bili zakopani u šumi, neki i pre nego što su izdahnuli. Da, kao kad si živ zakopan. Prošlo je podosta vremena dok su locirali leševe. Tog malog iz Pokonosa, recimo, pronašli su tek posle šest meseci. Većina stručnjaka veruje da ih još ima tamo negde, još pod zemljom, duboko u šumi.

Poput moje sestre.

Vejn nikad nije priznao, i uprkos tome što je već osamnaest godina u maksimalno obezbeđenoj kaznenoj ustanovi, tvrdi da nema nikakve veze sa ona četiri ubistva kojima je sve i počelo.

Ne verujem mu. Činjenica da su najmanje još dva tela negde tamo vodi ka spekulacijama i misteriji. Donosi Vejnu veću pažnju. Mislim da mu se to sviđa. Ali to neznano, taj prosev, i dalje boli kao đavo.

Voleo sam sestru. Svi smo je voleli. Većina ljudi veruje da je smrt nešto najokrutnije što postoji. Nije tako. Posle nekog vremena, nada postaje mnogo gora gospodarica. Kad živiš s njom onoliko koliko živim ja, s vratom neprekidno na dželatskom panju, pod dignutom sekirom danima, pa mesecima, pa godinama, žudiš da se obruši i odrubi ti glavu. Većina je uverena da je moja majka pobegla zato što mi je sestra ubijena. Ali istina glasi upravo obrnuto. Majka nas je ostavila zato što to nikad nismo mogli da dokažemo.

Želeo sam da nam Vejn Stjubens ispriča šta joj je radio. Ne da bismo joj priredili propisnu sahranu ili tako nešto. Lepo bi bilo, ali nije to poenta. Smrt je čista, razorna kao kugla za rušenje. Pogada, mrviti te, krećeš s gradnjom iznova. Ali neznanje, ta sumnja, taj tračak, zbog njih smrt više liči na rad termita ili kakvog neumornog bacila. Izjeda te iznutra. Ne možeš da zaustaviš trulež. Ne možeš da gradiš iznova jer će te ta sumnja, naprosto, neprekidno glodati.

I još glode, čini mi se.

Po tom delu mog života, koliko god ja želeo da ga zadržim u privatnosti, većito su kopali mediji. Čak i najovlaštnija pretraga na Guglu dovela bi u vezu moje ime s misterijom Nestalih kampera, kako su ih neko kratko vreme zvali. Ma šta više reći, na Diskaveriju ili Kortu još se daje priča snimljena po tim „istinitim zločinima“. Tamo je i moje ime među izvorima. Ispitivala me je policija. Saslušavala me. Čak sam bio i osumnjičen.

Dakle, ova dvojica izvesno znaju.

Odabrao sam da ne odgovorim. Jork i Dilon nisu terali dalje.

Kad smo stigli u mrtvačnicu, povelu su me dugim hodnikom. Niko nije progovarao. Nisam bio siguran šta o svemu tome da mislim. To što je Jork rekao sad je delovalo smisljeno. Jesam na drugoj strani. Nagledao sam se svedoka kako koračaju upravo ovim putem. U mrtvačnici sam viđao sve moguće reakcije. Na identifikaciji se pri početku obično drže stoički. Nisam siguran zašto. Možda da se psihički ojačaju za dalje? Ili pak u njima još tinja trunčica nade? – ponovo ta reč. Kako god bilo, nada brzo nestane. Pri identifikaciji nikad ne grešimo. Ako mislimo da pred nama leži neko kog volimo, to je to. Mrtvačnica nije mesto gde se u minut do dvanaest odigravaju čudesa. Nikad to ne biva.

Znao sam da me motre, da mi proučavaju ponašanje. Postao sam pojačano svestan svojih koraka, držanja tela, izraza lica. Trudio sam se da delujem neutralno, a onda se zapitao zašto se uopšte bakćem time.

Doveli su me do prozora. U sobu se ne ulazi. Ostaješ iza stakla. Prostorija je bila sva u pločicama, tako da se može jednostavno oprati crevom, bez potrebe za gnjavažom oko dekora ili sa čistačima. Sva kolica sem jednih bila su prazna. Leš je bio prekriven čaršavom, ali video se kartončić o nožnom palcu. Stvarno ih koriste. Zagledao sam se u taj palac što je štrčao ispod čaršava, bio mi je potpuno nepoznat. Eto šta sam pomislio. Ne prepoznajem palac tog čoveka.

Mozak se zaista smešno ponaša kad je pod stresom.

Neka žena s bolničkom maskom pogura kolica bliže prozoru. Meni kroz glavu prolete, od svega na svetu baš to, dan kad mi se rodila ćerka. Pamtio sam porodilište. Prozori su bili vrlo slični, sa tim tankim tračicama folije koje oblikuju romboide. Medicinska sestra, visine i građe kao ova sad u mrtvačnici, pogurala je malecka kolica s mojom ćerčicom bliže prozoru. Baš ovako. Računam da bih pod normalnim okolnostima u tome video neko mudro dublje značenje, početak života, kraj života, ali ne i danas.

Povukla je gornji deo čaršava. Pogledao sam nadole, u lice. Sve oči bile su uprte u mene. To sam znao. Pokojnik je bio otprilike mojih godina, trideset i nešto do trideset pet. Imao je bradu. Činilo se da mu je glava izbrijana. Stavili su mu bili bolničku kapu. Pomislio sam kako je prilično tupava ta bolnička kapa, ali znao sam zašto je tu.

„Metak u glavu?“, upitao sam.

„Da.“

„Koliko puta?“

„Dvaput.“

„Kalibar?“

Jork se nakašljao, kao da pokušava da me podseti kako ovo nije moj slučaj. „Poznajete ga?“

Još jednom sam pogledao. „Ne“, rekoh.

„Jeste li sigurni?“

Krenuo sam da klimnem glavom. Ali nešto me zaustavi.

„Šta bi?“, upita Jork.

„Zašto sam ja ovde?“

„Hteli smo da vidimo da li znate...“

„U redu, ali otkud vam ta pomisao da ću ga ja znati?“

Kliznuo sam očima postrance i video kako se Jork i Dillon zgedaju. Dillon sleže ramenima, te odgovor preuze Jork. „U

džepu je imao vašu adresu“, reče. „A imao je i svežanj isečaka iz novina, o vama.“

„Ja sam javna ličnost.“

„Da, to znamo.“

Zaćutao je. Ja se okrenuh prema njemu. „Šta još?“

„Isečci i nisu bili o vama. Ne u pravom smislu.“

„Nego o čemu?“

„O vašoj sestri“, reče on. „I o onome što se dogodilo u toj šumi.“

Soba se nakrenula za deset stepeni, ali hej! – ta bili smo u mrtvačnici. Upeo sam se da se oglasim nonšalantno. „Možda je zaluđenik za ubistva. Ima ih na tone.“

Oklevao je. Videh kako se opet zgleda s partnerom.

„Šta još?“, upitah.

„Na šta mislite?“

„Šta je još imao kod sebe?“

Jork se okrete ka nekome nižeg čina, kog dotle nisam čak ni primetio da tamo stoji. „Možemo li gospodinu Koplandu pokazati lične predmete?“

Nisam odvajao oka od mrtvačevog lica. Imalo je ožiljke od bubuljica i bore. Pokušavao sam da ih u mislima izgledim. Nisam ga poznavao. Manolo Santijago bio mi je nepoznat.

Neko izvadi crvenu najlonsku kesu za dokaze. Istresli su je na sto. Izdaleka sam ugledao plave farmerke i flanelsku košulju. Bili su tu još i novčanik i mobilni telefon.

„Proverili ste mobilni?“, upitah.

„Aha. Za jednokratnu upotrebu je. Memorija je prazna.“

Otrgao sam pogled od mrtvačevog lica i prišao stolu. Noge su mi klecale.

Tu su bili presavijeni listovi hartije. Pažljivo sam jedan raširio. Članak iz *Njuzvika*. U njemu je bila slika četvoro mrtvih mladića i devojaka, prvih žrtava Letnjeg Koljača. Uvek su

počinjali sa Margot Grin zato što je njeno telo odmah nađeno. Još čitav dan im je bio potreban da lociraju Daga Bilingama. Ali glavno interesovanje vladalo je za ovo drugo dvoje. Nađena je krv i iskidana odeća koja je pripadala Gilu Perezu i mojoj sestri, ali tela nisu.

Zašto nisu?

Odgovor je prost. Šuma je bila ogromna. Vejn Stjubens ih je dobro sakrio. Ali kod nekih ljudi, onih koji vole dobru zaveru, ta priča nije prolazila. Zašto samo to dvoje nije nađeno? Kako je Stjubens uspeo tako brzo da prenese i zakopa leševe? Da nije imao pomoćnika? Kako ih je prevukao? Šta je, pre svega, to četvoro uopšte radilo u šumi?

Čak i danas, osamnaest godina po Vejnovom hapšenju, narod priča o „duhovima“ u toj šumi, ili kako tamo u napuštenoj brvnari živi neka tajna sekta, ili odbegli duševni bolesnici, ili ljudi s kukama namesto ruku ili oni koji su plod nekog morbidnog, po zlu pošlog medicinskog ogleđa. Priča narod o čoveku-bauku, kako su nađeni njegovi izgoreli ostaci, pored logorske vatre, još okruženi kostima dece koju je jeo. Priča o tome da se noću još čuje kako Gil Perez i moja sestra Kamila zavijaju za osvetom.

Mnoge sam noći proveo tamo, sâm u toj šumi. Nikad nisam čuo ničije zavijanje.

Pogled mi je kliznuo pored slika Margot Grin i Daga Bilingama. Sledeća je bila fotografija moje sestre. Isti taj snimak video sam milion puta. Mediji su ga voleli zato što je izgledala predivno obično. Devojka iz susedstva, najdraža bebisiterka, slatka šiparica koja živi u istom delu ulice. Nije to uopšte bila Kamila. Ona je bila vragolasta, sa živim očima i pritajenim osmehom koji je govorio „ma ko te šiša!“, i kojim je nagonila momke da ustuknu. Ova slika nimalo nije ličila na nju. Ona je bila nešto mnogo više. A možda ju je to i stajalo glave.

Taman sam hteo da pređem na poslednju sliku, na sliku Gila Pereza, kad me nešto natera da zakočim.

Srce mi zastade.

Znam da zvuči teatralno, ali tako sam se osetio. Pogledao sam u hrpu novčića iz džepa Manola Santijaga i ugledao to nešto, i bilo je kao da mi je neka ruka posegla u grudi i stisla mi srce, tako snažno da više nije moglo da bije.

Uzmakao sam.

„Gospodine Koplande?“

Ruka mi je poletela kao da ima sopstvenu volju. Posmatrao sam kako mi prsti pažljivo dohvataju taj predmet i dižu ga u visinu očiju.

Bio je to prsten. Ženski prsten.

Pogledao sam u sliku Gila Pereza, momka koji je ubijen s mojom sestrom u šumi. Proleteo sam kroz dvadeset godina pamćenja. I setio se ožiljka.

„Gospodine Koplande?“

„Pokažite mi njegovu ruku“, rekao sam.

„Oprostite?“

„Ruku.“ Okrenuo sam se natrag ka prozoru i pokazao na leš. „Pokažite mi tu prokletu ruku.“

Jork dade znak Dilonu. Dilon pritisnu dugme interkoma. „Hoće da vidi tipu ruku.“

„Koju?“, upita žena u mrtvačnici.

Oni pogledaše u mene.

„Ne znam“, rekoh. „Pa valjda obe.“

Izgledali su zbunjeno, ali žena poslušala. Čaršav bi povučen. Sad su mu prsa bila maljava. Bio je krupniji, najmanje petnaest kila teži nego tada, u ono vreme, ali nije ni čudo. Izmenio se. Svi smo se izmenili. Ali ja nisam tražio promene. Pregledao sam ruku, tragao za reckastim ožiljkom.

Bio je tamo.

Na levoj mišici. Nisam se zagrcnuo niti išta slično. Kao da se upravo izmakao deo moje stvarnosti, a ja sam previše obamro da bih išta preduzeo. Samo sam stajao.

„Gospodine Koplände?“

„Poznajem ga“, rekoah.

„Ko je to?“

Pokazao sam na sliku iz časopisa. „Zove se Gil Perez.“

DRUGO POGLAVLJE

U NEKA DAVNA VREMENA JE PROFESORKA LUSI GOLD, s doktoratom i iz engleskog i iz psihologije, volela svoje radne sate u kabinetu.

Bila joj je to prilika da sedi oči u oči sa studentima i istinski ih upoznaje. Volela je kad oni tihi, što sede pozadi, oborenih glava, hvataju beleške kao da im ona diktira; volela je kad oni kojima kosa visi preko lica, kao zaštitna zavesa, dođu na njena vrata i dignu oči pa joj kažu šta ih tišti.

Ali većinom su se, kao sada, pojavljivali nametljivci, oni koji smatraju da bi im ocena morala zavisiti isključivo od pokazanog entuzijazma, da će biti utoliko veća ukoliko više vremena ugrabe nasamo s profesorkom, kao da u ovoj zemlji ekstroverti nisu već dovoljno nagrađeni.

„Profesorka Gold“, reče devojka po imenu Silvija Poter. Lusi je zamisli malčice mlađu, u srednjoj školi. Sigurno je bila nesnosna devojka koja ujutru pred važan kontrolni stiže kukajući kako je skroz pukla, a onda na kraju prva uradi, izveštačeno predajući ranije svoj list, na kom će joj biti upisano pet plus, pa onda do kraja časa upisuje u svesku dodatne beleške.